

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO IR KOMISIJŲ NARIŲ
ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYMO NR. XIII-198 2, 4, 6, 7 IR 9 STRAIPSNIŲ BEI 1 IR
2 PRIEDŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 2, 4, 6, 7 ir 9 straipsnių bei 1 ir 2 priedų pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl 2026 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio“ projekte numatytą 2026 metų minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydį – 1153 eurų bei siekiant aiškiau suregulamentuoti darbuotojų veiklos vertinimo atvejus, atlikti kitus tikslinamojo ir techninio pobūdžio pakeitimus, taip pat patikslinti nuostatas dėl mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, mokyklos ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, švietimo pagalbos įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ir švietimo pagalbos įstaigų skyrių vedėjų, kurių darbas laikomas pedagoginiu (toliau – švietimo įstaigų vadovaujantys darbuotojai) pareiginės algos koeficientų nustatymo ir keitimo, atsižvelgiant į tai, kad su veiklos vertinimu susijęs darbo užmokesčio padidinimas arba sumažinimas yra įskaitomas į jų pareiginės algos koeficientus.

Projekto tikslai:

- Padidinti Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo (toliau – Įstatymas) 1 priede numatytus *struktūrinių padalinių vadovų pavaduotojų (B lygio), A, B ir C lygio pareigybių* minimalius pareiginės algos koeficientus, kad nustačius 1153 eurų MMA, minimalūs kvalifikuotų darbuotojų pareiginės algos koeficientai būtų didesni už nekvalifikuotų darbuotojų darbo užmokesčių ir neatsirastų nepagrįstai susiklosčiusios minimalių pareiginės algos koeficientų sanklotos („persidengimo“). MMA, vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 straipsnio 2 dalies nuostata, – mažiausias leidžiamas atlygis už nekvalifikuotą darbą.

- Padidinti trenerių, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, švietimo įstaigų vadovujančių darbuotojų darbo užmokesčių, atsižvelgiant į Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos ir Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinių sutarčių nuostatas:

- 1) siekiant užtikrinti motyvuojančias trenerių, dirbančių valstybinėse ir savivaldybių įstaigose, darbo apmokėjimo sąlygas, nuo 2026 m. sausio 1 d. padidinti jų darbo užmokesčių 5 proc. Iki 2028 m. siekiama trenerių darbo užmokesčių palaipsniui padidinti ne mažiau kaip 30 proc.;

- 2) nuo 2026 m. sausio 1 d. mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, švietimo įstaigų vadovujančių darbuotojų pareiginės algos koeficientus padidinti 4,26 proc.

- Nustatyti baigtinį veiklų, priskiriamų netiesioginiam darbui su mokiniais, sąrašą ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojams, kuriems netiesioginiam darbui su mokiniais skiriamos tik 6 valandos per savaitę (iš 36 valandų per savaitę).

Įstatymo projektas yra Lietuvos Respublikos biudžeto patvirtinimo įstatymo projekto lydimasis teisės aktas, todėl Seime numatoma Įstatymo projektą svarstyti kartu su biudžeto patvirtinimo įstatymo projektu.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

1. Įstatymo 2 straipsnio 3 punkte numatyti C lygio reikalavimai – būtinas ne žemesnis kaip vidurinis išsilavinimas ir (ar) įgyta *profesinė* kvalifikacija, to paties straipsnio 4 punkte numatyta, kad D lygio pareigybėms netaikomi išsilavinimo ar *profesinės*-kvalifikacijos reikalavimai. Įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 4

punktas numato, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo pareigybės aprašyme nurodomi specialieji reikalavimai, keliami šias pareigas einančiam darbuotojui (išsilavinimas, darbo patirtis, *profesinė* kvalifikacija ar kiti specialieji reikalavimai). Tačiau pagal Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymą baigus profesinį mokymą, įgyjama kvalifikacija, o ne profesinė kvalifikacija.

2. Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje reglamentuotas A1 lygio pareigybių pareiginės algos koeficiento nustatymas – darbo apmokėjimo sistemoje A1 lygio pareigybių pareiginės algos koeficientai didinami 20 procentų, palyginti su *to paties lygmens (pakopos)* pareigybėmis, kurių pagal pareigybės aprašymą priskirtoms funkcijoms atlikti magistro kvalifikacinio laipsnio nereikalaujama (išskyrus biudžetinių įstaigų vadovus). Praktikoje būna atvejų, kad tame pačiame lygmenyje (pakopoje) nebūna kitų pareigybių, su kuriomis galėtų būti lyginamos A1 lygio pareigybės.

3. Įstatymo 6 straipsnio 8 dalyje tikslinga nurodyti, kad švietimo įstaigos vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos koeficientai turi būti keičiami taip pat ir tais atvejais, kai Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 punkte nurodytu atveju darbuotojui nustatomas didesnis pareiginės algos koeficientas arba Įstatymo 9 straipsnio 11 dalies 1 punkte nurodytu atveju darbuotojui nustatomas mažesnis pareiginės algos koeficientas.

4. Pagal dabartinę praktiką, kai, pasibaigus švietimo įstaigos vadovo pirmajai kadencijai, jis be konkurso skiriamas antrajai kadencijai toje pačioje švietimo įstaigoje, jam ir toliau taikomas su jo veiklos vertinimu susijęs pareiginės algos koeficiento padidėjimas, skirtas vadovaujantis Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 punktu. Siekiant teisinio aiškumo, tikslinga nuostatą dėl pareiginės algos koeficiento dalies, susijusios su veiklos vertinimu, tolesnio mokėjimo švietimo įstaigos vadovui, jį paskyrus antrajai kadencijai toje pačioje įstaigoje (t. y. tęsiantis darbo santykiams), įtvirtinti Įstatymo 6 straipsnyje.

5. Pagal Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 punktą, jeigu švietimo įstaigos vadovaujančio darbuotojo veikla įvertinama kaip viršijanti lūkesčius, jam gali būti nustatomas didesnis pareiginės algos koeficientas, taikant ne mažiau kaip 0,06 didesnį pareiginės algos koeficientą, tačiau padidintas pareiginės algos koeficientas negali viršyti šio įstatymo 2 priede nustatyto pareiginės algos koeficiento, padauginto iš 1,4. Pagal Įstatymo 9 straipsnio 11 dalies 1 punktą, kai švietimo įstaigos vadovaujančio darbuotojo veikla įvertinama kaip neatitinkanti lūkesčių, jam gali būti nustatomas mažesnis pareiginės algos koeficientas, taikant 0,1 mažesnį pareiginės algos koeficientą. Siekiant teisinio aiškumo, Įstatymo 7 straipsnio 2, 3, 4 ir 5 dalis tikslinga papildyti nuostatomis, kad švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos koeficientai nustatomi, atsižvelgiant ir į pareiginės algos koeficiento pakeitimus, susijusius su veiklos vertinimu, o pareiginės algos koeficientas, nustatytas pagal šio įstatymo 2 priedą, ir jo pakeitimai, susiję su darbuotojo veiklos vertinimu, nurodomi darbo sutartyje.

6. Įstatymo 9 straipsnio 8 dalis reglamentuoja atvejus, kai biudžetinės įstaigos darbuotojo veikla įvertinama kaip atitinkanti lūkesčius – tokiu atveju jo padėtis nesikeičia ir biudžetinės įstaigos darbuotojo veiklos vertinimas baigiamas, išskyrus atvejus, kai darbuotojas nesutinka su tiesioginio vadovo pateiktu veiklos vertinimu. Taip pat kolektyvinėje sutartyje arba vietiniuose norminiuose teisės aktuose gali būti numatyta galimybė taikyti šio Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 6 ir 7 punktuose nustatytas skatinimo priemonės. Siekiant suteikti galimybę biudžetinės įstaigos darbuotojui, įvertinus jo veiklą kaip atitinkančią lūkesčius, taip pat skirti padėką, siūlytina Įstatymo 9 straipsnio 8 dalį papildyti 10 straipsnio 2 dalies 1 punktu.

7. Įstatymo 9 straipsnio 9 dalis reglamentuoja atvejus, kai biudžetinės įstaigos darbuotojo veikla įvertinama kaip viršijanti lūkesčius – šiuo atveju tiesioginio vadovo rašytiniu motyvuotu pasiūlymu biudžetinės įstaigos darbuotoją į pareigas priimančio asmens sprendimu, o jeigu biudžetinės įstaigos vadovo veikla įvertinama kaip viršijanti lūkesčius, biudžetinės įstaigos vadovą į pareigas priimančio asmens įgalioto asmens (jeigu biudžetinės įstaigos vadovo veiklos vertinimą buvo įgaliotas atlikti kitas asmuo) rašytiniu motyvuotu pasiūlymu biudžetinės įstaigos vadovą į pareigas priimančio asmens sprendimu (pasirinktinai vienas iš šios dalies 1–3 punktuose nustatytų atvejų ir *papildomai gali būti taikomos šios dalies 4 punkte nustatytos priemonės*). Kadangi Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 4 punktas iš esmės reglamentuoja tą patį kaip ir

Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 7 punktą, siūlytina Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 4 punkto atsisakyti kaip perteklinio, o Įstatymo 9 straipsnio 9 dalyje pateikti nuorodą į Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 7 punktą bei papildomai į Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 1 punktą, numatant, kad padėka darbuotojui, įvertinus jo veiklą kaip viršijančią lūkesčius, būtų skiriama tik kaip *papildoma* skatinimo priemonė.

8. Siekiant teisinio aiškumo, Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 punkte tikslinga nurodyti, kad pareiginės algos koeficiento padidinimo, susijusio su veiklos vertinimu, maksimalus dydis yra apskaičiuojamas pagal Įstatymo 2 priede nustatytą pareiginės algos koeficientą, padidintą dėl veiklos sudėtingumo.

9. Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 2 punkte yra nurodyta, kad biudžetinės įstaigos vadovui ar darbuotojui, įvertinus jo veiklą kaip viršijančią lūkesčius, *gali būti taikomos šio įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatytos skatinimo priemonės*, t. y. 1) *padėka*; 2) iki 2 pareiginių algų dydžio piniginė išmoka už asmeninį išskirtinį indėlį įgyvendinant biudžetinei įstaigai nustatytus tikslus arba už pasiektus rezultatus ir įgyvendintus uždavinius; 3) iki 5 mokamų papildomų poilsio dienų suteikimas; 4) vienkartinė piniginė išmoka Vyriausybės nustatyta tvarka; 5) kvalifikacijos tobulinimo finansavimas; 6) kintamoji dalis; 7) kitos skatinimo priemonės, numatytos kolektyvinėje sutartyje arba vietiniuose norminiuose teisės aktuose. Siekiant neriboti darbdavio galimybių siūlome nurodyti, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo veiklą įvertinus kaip viršijančią lūkesčius, *jam darbo apmokėjimo sistemoje nustatyta tvarka gali būti taikoma viena arba kelios* Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 2–6 punktuose nustatytos skatinimo priemonės. Tuo pačiu atsisakyti galimybės darbuotojo veiklą įvertinus kaip viršijančią lūkesčius, jam skirti *tik* padėką. Padėka galėtų būti skiriama kaip papildoma skatinimo priemonė (žr. šio aiškinamojo rašto 8 punktą).

10. Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 3 punkte reglamentuojamas atvejis, kai biudžetinės įstaigos darbuotojas (išskyrus biudžetinės įstaigos vadovą), įvertinus jo veiklą kaip viršijančią lūkesčius, gali būti *perkeliamas į toje pačioje biudžetinėje įstaigoje esančias aukštesnes biudžetinės įstaigos darbuotojo pareigas*, kurios įstaigos darbo apmokėjimo sistemoje priskirtos aukštesniam pareigybių lygmeniui (pakopai), jeigu jis atitinka šiai pareigybei keliamus reikalavimus ir jeigu toks perkėlimas neprieštarauja Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 23 straipsniui (biudžetinės įstaigos darbuotojas gali būti perkeliamas į pareigas, dėl kurių turi būti rengiamas konkursas, tik jeigu tai atitinka Vyriausybės tvirtinamame pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas, sąraše nurodytas sąlygas). Siekiant išvengti atvejų, kad perkėlus darbuotoją į aukštesnes pareigas jam nebūtų didinamas jo pareiginės algos koeficientas, siūlytina *aiškiau sureglamentuoti* perkėlimo į aukštesnes pareigas atvejį ir numatyti, kad perkeliant į aukštesnes pareigas darbuotojui *pagal įstaigos darbo apmokėjimo sistemą nustatomas didesnis pareiginės algos koeficientas*. Šiuo papildymu siekiama patikslinti Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 ir 3 punktų santykį – Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 punkto atveju didinamas biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginės algos koeficientas neperkeliant jo į aukštesnes pareigas, o Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 3 punkto atveju biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginės algos koeficientas didinamas, jei jis yra perkeliamas į aukštesnes pareigas.

11. Analogiškas pakeitimas siūlomas keičiant Įstatymo 9 straipsnio 11 dalies 2 punktą, kuriame numatytas atvejis, kai įvertinus darbuotojo veiklą kaip neatitinkančią lūkesčių, jis *perkeliamas į toje pačioje biudžetinėje įstaigoje esančias žemesnes pareigas*, kurios įstaigos darbo apmokėjimo sistemoje priskirtos žemesniam pareigybių lygmeniui (pakopai), jeigu tai neprieštarauja Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 23 straipsniui (biudžetinės įstaigos darbuotojas gali būti perkeliamas į pareigas, dėl kurių turi būti rengiamas konkursas, tik jeigu tai atitinka Vyriausybės tvirtinamame pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas, sąraše nurodytas sąlygas). Siekiant teisinio aiškumo dėl tokio perkeliama darbuotojo pareiginės algos koeficiento nustatymo, siūlytina papildyti šį punktą numatant, kad perkeliant biudžetinės įstaigos darbuotoją į žemesnes pareigas, jam *pagal įstaigos darbo apmokėjimo sistemą gali būti nustatomas mažesnis pareiginės algos koeficientas*.

12. Biudžetinių įstaigų vadovų, jų pavaduotojų, struktūrinių padalinių vadovų, jų pavaduotojų, specialistų ir kvalifikuotų darbuotojų minimalūs pareiginės algos koeficientai, nurodyti Įstatymo 1 priede ir

apskaičiuoti vadovaujantis pareiginės algos (atlyginimo) baziniu dydžiu, nustatytu Lietuvos Respublikos pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nustatymo ir asignavimų darbo užmokesčiui perskaičiavimo įstatyme, (toliau – pareiginės algos bazinis dydis) yra didesni už šiuo metu galiojančią MMA (1038 eurus). Biudžetinės įstaigos vadovo pareiginės algos koeficientas Įstatymo 1 priede nustatytas nurodant minimalią ir maksimalią koeficiento ribą, kitų pareigybių grupių – nurodant tik minimalią pareiginės algos koeficiento ribą, Įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje numatant, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginė alga nustatoma iš darbo apmokėjimo sistemoje pareigybei nustatyto pareiginės algos koeficientų intervalo, kurio minimalūs pareiginės algos koeficientų dydžiai negali būti mažesni negu Įstatymo 1 priede nustatyti koeficientų dydžiai ir mažesni negu 1,1 Vyriausybės patvirtintos MMA, išskyrus darbininkus. Pareiginės algos maksimalaus koeficiento dydis negali viršyti biudžetinės įstaigos vadovo pareiginės algos maksimalaus koeficiento dydžio, nustatyto Įstatymo 1 priede arba kituose įstatymuose, išskyrus Įstatymo 6 straipsnio 6 dalyje nustatytus atvejus. Vadovaujantis Įstatymo nuostatomis, tik D lygio pareigybėms, kurioms netaikomi išsilavinimo ar profesinės kvalifikacijos reikalavimai, pareiginės algos nustatoma MMA dydžio, t. y. darbininkų pareiginė alga negali būti mažesnė negu MMA.

13. Šiuo metu trenerių pareiginės algos koeficientai nustatomi pagal Įstatymo 1 priedą (pareigybė – specialistas). Be to, vadovaujantis Įstatymo 6 straipsnio 6 dalimi, trenerio pareiginės algos koeficientas didinamas atsižvelgiant į jo kvalifikacinę kategoriją. Siekiant sudaryti sąlygas padidinti trenerių darbo užmokestį, reikia didinti treneriams taikomus minimalius pareiginės algos koeficientus, nurodytus Įstatymo 1 priede.

14. Pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygos detalai reglamentuotos Įstatymo 2 priede. Mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų pareiginė alga dalis nustatoma, atsižvelgiant į pedagoginio darbo stažą, kvalifikacinę kategoriją ir veiklos sudėtingumą. Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui pareiginė alga dalis nustatoma, atsižvelgiant į mokykloje ugdomų mokinių skaičių, pedagoginio darbo stažą ir veiklos sudėtingumą. Švietimo pagalbos įstaigų vadovams, jų pavaduotojams, kurių darbas laikomas pedagoginiu – atsižvelgiant į pareigybių skaičių, vadovaujamo darbo patirtį. Įstatymo 2 priede nurodytiems pedagoginiams darbuotojams nustatyti konkretūs pareiginės algos koeficientai, taip pat nustatytas pareiginės algos koeficientų procentinis didinimas dėl veiklos sudėtingumo.

Atsižvelgiant į Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos ir Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinių sutarčių nuostatas, siekiama, kad lėšos šių darbuotojų darbo užmokesčiui kasmet augtų. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte reikėtų atitinkamai padidinti mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos koeficientus.

Šiuo metu nustatyta, kad Įstatymo 2 priedo 15 ir 21 punktuose nurodytų mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ugdymo ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programą, valandos netiesioginiam darbui su mokiniais yra skiriamos darbams planuoti, dokumentams, susijusiems su ugdymu, rengti, bendradarbiauti su mokytojais, tėvais (globėjais) ugdymo klausimais ir kitoms veikloms. Nenustačius baigtinio veiklų sąrašo, sudaromos prielaidos mokytojams skirti ne tik būtinus, bet ir kitus darbus, už kuriuos turėtų būti apmokama papildomai. Siekiant teisingo apmokėjimo už darbą ir atsižvelgiant į tai, kad netiesioginiam darbui su mokiniais skiriamos tik 6 valandos per savaitę (iš 36 valandų per savaitę), tikslinga nustatyti baigtinį per šį laiką atliekamų veiklų sąrašą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymą baigus profesinį mokymą, įgyjama *kvalifikacija*, o ne *profesinė kvalifikacija*, Įstatymo 2 straipsnio 3 punkte vietoj sąvokos „profesinė kvalifikacija“ siūloma vartoti sąvoką „kvalifikacija“, to paties straipsnio 4 punkte vietoj sąvokos „profesinės kvalifikacijos“ siūloma vartoti sąvoką „kvalifikacijos“ ir 4 straipsnio 4 dalies 4 punkte vietoj sąvokos „profesinė kvalifikacija“ siūloma vartoti sąvoką „kvalifikacija“. 2. Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje siūlome aiškiau reglamentuoti A1 lygio pareigybių pareiginės algos koeficiento nustatymą, numatant, kad darbo apmokėjimo sistemoje nustatyta tvarka

A1 lygio pareigybių pareiginės algos koeficientai didinami 20 procentų, palyginti su to paties *ar žemesnio* lygmens (pakopos) pareigybėmis, kurių pagal pareigybės aprašymą priskirtoms funkcijoms atlikti magistro kvalifikacinio laipsnio nereikalaujama (išskyrus biudžetinių įstaigų vadovus). Praktikoje būna atvejų, kad tame pačiame lygmenyje (pakopoje) nebūna kitų pareigybių, su kuriomis galėtų būti lyginamos A1 lygio pareigybės.

3. Siekiant padidinti trenerių darbo užmokestį, siūloma Įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje nustatyti, kad nuo 2026 m. sausio 1 d. trenerių Įstatymo 1 priede nustatyti minimalūs pareiginės algos koeficientai didinami 5 procentais. Pritarus šiam pasiūlymui, trenerių darbo užmokestis iki mokesčių padidėtų vidutiniškai 144 eurai (nuo 2 507 iki 2 651 eurų), po mokesčių – vidutiniškai 87 eurai (nuo 1 521 iki 1 608 eurų).

4. Siūloma Įstatymo 6 straipsnio 8 dalyje nustatyti, kad švietimo įstaigos vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos koeficientai turi būti keičiami taip pat ir tais atvejais, kai Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 punkte nurodytu atveju darbuotojui nustatomas didesnis pareiginės algos koeficientas arba Įstatymo 9 straipsnio 11 dalies 1 punkte nurodytu atveju darbuotojui nustatomas mažesnis pareiginės algos koeficientas.

5. Įstatymo 6 straipsnį siūloma papildyti nauja 9 dalimi, pagal kurią tais atvejais, kai, pasibaigus švietimo įstaigos vadovo pirmajai kadencijai, jis be konkurso skiriamas antrajai kadencijai toje pačioje švietimo įstaigoje, švietimo įstaigos vadovui taikomas pareiginės algos koeficiento padidėjimas, susijęs su jo veiklos vertinimu (t. y. skirtas pagal Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 punktą). Šis pakeitimas įtvirtintų aiškesnį reglamentavimą ir atitiktų esamą praktiką.

6. Siekiant teisinio aiškumo, siūloma Įstatymo 7 straipsnio 2, 3, 4 ir 5 dalis papildyti nuostatomis, kad švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos koeficientai nustatomi, atsižvelgiant ir į pareiginės algos koeficiento pakeitimus, susijusius su veiklos vertinimu, o pareiginės algos koeficientas, nustatytas pagal šio įstatymo 2 priedą, ir jo pakeitimai, susiję su darbuotojo veiklos vertinimu, nurodomi darbo sutartyje. Pagal patikslintą formuluotę būtų galima aiškiai suprasti, kad pareiginės algos koeficientą sudaro dvi dalys, kurios nustatomos ir keičiamos atskirai: 1) pareiginės algos koeficientas, nustatytas pagal šio įstatymo 2 priedą (įskaitant padidėjimą dėl veiklos sudėtingumo), kuris nustatomas pagal įstatymo 2 priede nurodytus kriterijus ir pasikeičia, pasikeitus minėtiems kriterijams (mokinių skaičiui mokykloje pedagoginio darbo stažui, veiklos sudėtingumui ir pan.); 2) pareiginės algos koeficiento pakeitimai, susiję su darbuotojo veiklos vertinimu, kurie gali būti nustatomi ir keičiami tik atlikus darbuotojo veiklos vertinimą. Darbo sutartyje atskirai nurodžius šias dvi dalis, būtų aišku, kaip nustatytas bendras pareiginės algos koeficientas ir dėl kokių priežasčių jis keičiamas.

7. Atsižvelgiant į gautus paklausimus siūlome aiškiau reglamentuoti biudžetinės įstaigos darbuotojo veiklos vertinimą:

7.1. Numatyti, kad kai biudžetinės įstaigos darbuotojo veikla įvertinama kaip atitinkanti lūkesčius, jam kolektyvinėje sutartyje arba vietiniuose norminiuose teisės aktuose numatytais atvejais galėtų būti numatyta galimybė taikyti ne tik Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 6 ir 7 punktuose nustatytas skatinimo priemones, bet ir Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytą *padėką*.

7.2. Atsisakyti Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 4 punkto kaip *perteklinio*, kadangi jis iš esmės reglamentuoja tą patį kaip ir Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 7 punktą, o Įstatymo 9 straipsnio 9 dalyje pateikti nuorodą į Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 7 punktą (*kitos skatinimo priemonės, numatytos kolektyvinėje sutartyje arba vietiniuose norminiuose teisės aktuose*) bei papildomai į Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 1 punktą, numatant, kad *padėka* darbuotojui, įvertinus jo veiklą kaip viršijančią lūkesčius, būtų skiriama tik kaip *papildoma* skatinimo priemonė.

7.3. Papildyti Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 punktą ir nurodyti, kad pareiginės algos koeficiento padidėjimo, susijusio su veiklos vertinimu, maksimalus dydis yra apskaičiuojamas pagal Įstatymo 2 priede nustatytą pareiginės algos koeficientą, į kurį įskaitomas ir padidėjimas dėl veiklos sudėtingumo.

7.4. Siekiant neriboti darbdavio galimybių siūlome nurodyti, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo veiklą įvertinus kaip viršijančią lūkesčius, jam, *atsižvelgiant į darbo apmokėjimo sistemoje nustatytą tvarką*, gali būti taikoma *viena arba kelios* Įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 2–6 punktuose nustatytos skatinimo priemonės. Tuo pačiu atsisakyti galimybės darbuotojo veiklą

įvertinus kaip viršijančią lūkesčius, jam skirti *tik* padėką. Padėka galėtų būti skiriama kaip papildoma skatinimo priemonė (žr. šio aiškinamojo rašto 7.2 punktą).

7.5. Patikslinti atvejį, kai biudžetinės įstaigos darbuotojas, įvertinus jo veiklą kaip viršijančią lūkesčius, perkeliamas į aukštesnes pareigas, t. y. numatyti, kad *perkeliant biudžetinės įstaigos darbuotoją į aukštesnes pareigas, jam, atsižvelgiant į biudžetinės įstaigos darbo apmokėjimo sistemos nuostatas, nustatomas didesnis pareiginės algos koeficientas, taikant ne mažiau kaip 0,06 didesnę pareiginės algos koeficientą, tačiau ne didesnę negu nustatytas to pareigybių lygmens (pakopos), į kurį darbuotojas perkeliamas, pareigybių didžiausias pareiginės algos koeficientas*. Šiuo papildymu siekiama patikslinti Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 ir 3 punktų santykį – Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 1 punkto atveju didinamas biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginės algos koeficientas neperkeliant jo į aukštesnes pareigas, o Įstatymo 9 straipsnio 9 dalies 3 punkto atveju biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginės algos koeficientas taip pat gali būti didinamas, jei jis yra perkeliamas į aukštesnes pareigas.

7.6. Analogiškai patikslinti Įstatymo 9 straipsnio 11 dalies 2 punktą, siūlant papildyti šį punktą numatant, kad *perkeliant biudžetinės įstaigos darbuotoją į žemesnes pareigas, jam, atsižvelgiant į biudžetinės įstaigos darbo apmokėjimo sistemos nuostatas, gali būti nustatomas mažesnis pareiginės algos koeficientas, taikant ne mažiau kaip 0,06 ir ne daugiau kaip 0,18 mažesnę pareiginės algos koeficientą, negu nustatytas to pareigybių lygmens (pakopos), į kurį darbuotojas yra perkeliamas, pareigybių mažiausias pareiginės algos koeficientas*.

8. Didinti Įstatymo 1 priede numatytus minimalius pareiginės algos koeficientus, kad *struktūrinių padalinių vadovų pavaduotojų (B lygio), specialistų ir kvalifikuotų darbuotojų* (išskyrus pagalbos mokiniui specialistus) minimalūs pareiginės algos koeficientai, apskaičiuoti vadovaujantis pareiginės algos (atlyginimo) baziniu dydžiu, būtų didesni už nuo 2026 metų įsigaliosiančią 1153 eurų MMA, taip siekiant sudaryti sąlygas mokėti teisingą darbo užmokestį ir neleisti tarp pareigybių grupių atsirasti nepagrįstai susiklosčiusios minimalių ir maksimalių pareiginės algos koeficientų sanklotos („persidengimo“), kadangi MMA, vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 straipsnio 2 dalies nuostata, – mažiausias leidžiamas atlygis už nekvalifikuotą darbą.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos surinktais duomenimis, šiuo metu biudžetinėse įstaigose yra apie 18,2 tūkstančių nekvalifikuotų darbuotojų, kuriems nustatyta MMA. Nustačius planuojamą 1153 eurų MMA, jų pareiginės algos padidės 11,1 proc. (arba 115 eurai). A, B ir C lygio pareigybių, struktūrinių padalinių vadovų pavaduotojų (B lygio) pareigybių minimalius koeficientus (įvertinus ir pareiginės algos bazinio dydžio planuojamą didinimą iki 1798 eurų) Įstatymo projekte siūloma padidinti nuo 9,1 iki 11,7 proc. (t. y. nuo 117 iki 134 eurų). Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos surinktais duomenimis pareigybių, turinčių minimaliuosius ir šiek tiek didesnius koeficientus yra virš 17 tūkst. (iš jų: A lygio specialistų – apie 1600, B lygio – apie 860 ir C lygio – apie 15 tūkst.).

Kvalifikuotam C lygio darbuotojui – vadovaujantis Įstatymo 6 str. 1 d. ir atsižvelgiant į 2026 m. MMA (1153 Eur) taikomas 1,1 MMA dydžio koeficientas, t. y. 0,71.

Kaip padidėtų biudžetinių įstaigų darbuotojų koeficientai, priėmus Įstatymo projektą, atspindi šioje lentelėje:

Pareigybė	Lygis	Min. kof. 2025 m.	Min. PA 2025 m. (kai BD 1785,4), EUR	Min. kof. 2026 m.	Min. PA 2026 m. (kai BD 1798), EUR	Min. PA augimas 2026 m. proc.	Min. PA augimas 2026 m., EUR
Biudžetinės įstaigos vadovas	-	1,29	2303,17	1,29	2319,42	0,7	16,25
Biudžetinės įstaigos vadovo pavaduotojas	-	1,04	1856,82	1,04	1869,92	0,7	13,10
Struktūrinio padalinio vadovas (ar kiti specialistai, turintys pavaldžių darbuotojų ar prilyginti vadovaujantiems darbuotojams)	A	0,88	1571,15	0,88	1582,24	0,7	11,09
	B	0,83	1481,88	0,83	1492,34	0,7	10,46
Struktūrinio padalinio vadovo pavaduotojas	A	0,83	1481,88	0,83	1492,34	0,7	10,46
	B	0,72	1285,49	0,78	1402,44	9,1	116,95
Specialistas	A	0,7	1249,78	0,76	1366,48	9,3	116,70
	B	0,67	1196,22	0,73	1312,54	9,7	116,32
Kvalifikuotas darbuotojas	C	0,64	1142,66	0,71	1276,58	11,7	133,92
Darbininkas	D	MMA	1038	MMA	1153	11,1	115,00

*Min. kof. - minimalus galimas pareiginės algos koeficientas; Min. PA – minimali galima pareiginė alga EUR; BD – bazinis dydis.

9. Siekiant padidinti mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų darbo užmokestį, siūloma Įstatymo projekto 2 priede nurodytų darbuotojų pareiginės algos koeficientus nuo 2026 m. sausio 1 d. padidinti 4,26 procento. Pitarus šiam pasiūlymui, minėtų darbuotojų pareiginė alga nuo 2026 m. sausio 1 d. padidėtų 5 proc.:

mokytojų, švietimo pagalbos specialistų – nuo 99 iki 138 eurų (po mokesčių – nuo 60 iki 84 eurų);

auklėtojų, koncertmeisterių, akompaniatorių – nuo 74 iki 88 eurų (po mokesčių – nuo 45 iki 53 eurų);

mokyklų vadovų – nuo 194 iki 229 eurų (po mokesčių – nuo 117 iki 139 eurų);

jų pavaduotojų ugdymui – nuo 189 iki 195 eurų (po mokesčių – nuo 115 iki 119 eurų);

ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų – nuo 165 iki 181 eurų (po mokesčių – nuo 100 iki 110 eurų);

švietimo pagalbos įstaigų vadovų – nuo 176 iki 198 eurų (po mokesčių – nuo 107 iki 120 eurų), jų pavaduotojų, kurių darbas laikomas pedagoginiu – nuo 163 iki 179 eurų (po mokesčių – nuo 99 iki 109 eurų); švietimo pagalbos įstaigų skyrių vedėjų, kurių darbas laikomas pedagoginiu – nuo 129 iki 161 eurų (po mokesčių – nuo 78 iki 98 eurų). 10. Įstatymo 2 priedo 15 ir 21 punktuose siūloma nustatyti, kad mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ugdymo ir (arba) priešmokyklinio ugdymo programą, valandos netiesioginiam darbui su mokiniais skiriamos: ugdymosioms veikloms planuoti ir joms pasirengti, dokumentams, susijusiems su ugdymu, rengti, bendradarbiauti su mokytojais, kitais ugdymo procese dalyvaujančiais asmenimis, tėvais (globėjais) ugdymo ir (ar) švietimo pagalbos klausimais, dalyvauti su mokyklos veiklos organizavimu susijusiose veiklose. Baigtinis veiklų sąrašas leistų išvengti praktikoje kylančių problemų, kuomet minėtiems mokytojams paskiriami darbai, už kuriuos turėtų būti apmokama papildomai.

Net ir nedaug padidinus MMA bei pareiginės algos koeficientus, padidės nekvalifikuotų ir kvalifikuotų darbuotojų, specialistų, trenerių, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų darbo užmokestis, o kartu padidės ir jų perkamoji galia. Taip pat bus labiau įvertinta kvalifikuotų darbuotojų, specialistų, trenerių, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų kvalifikacija, darbo sudėtingumas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto Įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką Įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ar korupcijai.

7. Kaip Įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Įstatymo projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
 Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, reikės keisti Valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos ir biudžetinių įstaigų darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Vyriausybės 2024 m. sausio 3 d. nutarimu Nr. „Dėl Valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos ir biudžetinių įstaigų darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymų projektuose naujai apibrėžiamos sąvokos nevartojamos.

11. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projekto nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentų nuostatoms neprieštarauja.

12. Jeigu Įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų rengti nereikės.

13. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymo projekto 1 priede numatytiems minimaliems *A, B, C lygio ir struktūrinių padalinių vadovų pavaduotojų (B lygio) pareigybių* pareiginės algos koeficientų dydžiams padidinti 2026 metais reikėtų apie 18,8 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų. Šis pokytis palies apie 17,6 tūkst. biudžetinių įstaigų darbuotojų, išskyrus pedagoginius darbuotojus, kurie gauna minimalius ir šiek tiek didesnius nei minimalius pareiginės algos koeficientus.

Įstatymo pakeitimams dėl trenerių pareiginės algos koeficientų padidinimo (5 proc. nuo 2026 m. sausio 1 d.) 2026 m. ir vėliau reikėtų skirti po 1 406 tūkst. eurų kasmet.

Įstatymo 2 priedo pakeitimams dėl mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų darbo užmokesčio didinimo 2026 m. ir vėliau reikėtų skirti po 109 392 tūkst. eurų (laikoma, kad nuo 2026 m. sausio 1 d. pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis didinamas nuo 1 785,4 eurų iki 1 798 eurų (0,7 proc.), o pareiginės algos koeficientai didinami 4,26 proc.).

14. Rengiant Įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymo projektą, specialistų išvadų ir vertinimų negauta.

15. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis
 Reikšminiai žodžiai yra „darbo apmokėjimas“, „biudžetinės įstaigos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.